

رهئیسى و کیشه کهله که بووه گانی سیاسه تی ناوخوی!

13-11-2021

نووسه ره گان

ناوه ندی لیکۆلینه وه ی رووداو

کورتە : سه ده مین روژی ده ستپیکردنی سه روک کۆماری ئیبراهیم ره ئیسی ته نیا چه ند روژیکی نه ماوه، ده وه له تیک که چاوه پروانده کرا پاش یه کپارچه بوونی ده سه لات له ده ستی بنازوخوازاندا بتوانیت کیشه گان چاره سه ر بکات یان لانیکه م دایانه زینیت، به لام له م ماوه یه دا کیشه و ناته باییه گانی ناوخوی ئیران نه ک ته نیا چاره سه ر و که م نه بوونه ته وه، به لکو به پچه وانه وه،

سەدەمىن رۇژى دەستپىكردىنى سەرۆك كۆمارى ئىبراھىم رەئىسى تەنیا چەند رۇژىكى نەماو، دەولەتلىك كە چاۋەپواندەكرا پاش يەكپارچەبوونى دەسەلات لە دەستى بنازۇخوازانداندا بتوانىت كىشەكان چارەسەر بىكات يان لانىكەم دايانەزىنىت، بەلام لەم ماۋەيەدا كىشە و ناتەبابىيەكانى ناوخۇ ئىران نەك تەنیا چارەسەر و كەم نەبوونەتەو، بەلكو بە پىچەوانەو، لە ھەندى بواردا قوولتر بوون. لەم دادداشتەدا گىرنگىر ئالنگارىيە ناوخۇبىيەكانى دەولەتى رەئىسى لە بوارى سىياسەتدا تاوتوئى دەكرىن.

قەيرانى بەشدارىكردىن و شەرىيەت

يەككى لە گىرنگىر كىشە بىنەپەتتەيەكانى كۆمارى ئىسلامى ئىران لە سالانى رابردوودا، دابەزىنى بەرچاۋى بەشدارىكردىنى خەلكە لە ھەلىژاردنە جياۋەكاندا. ئەم پىرسە بووئە ھۇى خەوشداركردىنى رادە شەرىيەت و كارىگەرى دەسەلات لەنۇ توژە جياۋەكانى كۆمەلگەدا و ھەرۋەھا كەمكردەنەوئە مەنەئى گىشتى لەلايەك و سامانى كۆمەلەتتەي دەسەلات و دەولەت لەلايەكى دىكە. يەككى لە سەرەكپىر ئالنگارىيەكانى رەئىسى چارەسەركردىنى ئەم كەلئە قوولەي نىۋان نەتەو و دەولەت (رژىم) ھە، بابەتلىك كە بە لەبەرچاۋگرتنى پىكھاتەي دەسەلاتدارىتى زالى ئىران، دامەزراۋە جياۋ و ھاوتەرىيەكان، چۆنەتە بەدەسەلات گەپىشتى رەئىسى لە ھەلىژاردنىكى بىن رىكابدەدا و جىگەي رەخنەدا، ۋاپىدەچىت بە دژۋارى بتوانرىت پىشقەچوون و راستكردەنەو بەخۇبەو بىنىت.

بىرۋىكراسىيە بەرىن و ناكارامە

يەككى دىكە لە كىشە پىكھاتەي و قورسەكانى دەولەت، بىرۋىكراسىيە بەرىن، پىرئىچو و ناكارامەي ئىدارى و بەرپەبەرايەتتى ئىرانە. ئەم بىرۋىكراسىيە ھەر سال بەشكى زۆر لە بودجەي ۋلات سەرف دەكات. دەولەت لانىكەم ۸.۵ مىليۇن موۋچەخۇرى ھەيە، ئەم رىژەيە لەگەل رىكخراۋ و دامەزراۋەكانى سەر بە دىكەي دەسەلاتەكانى دەرەوئەي دەولەت، دەگاتە نىكەي ۱۵ مىليۇن كەس. ۋەھا بىرۋىكراسىيەكى بەرىن و درىژ بەشكى زۆر لە كات و وزەي سەرۆك كۆمار و دەولەت داگىر و سەرقالى خۇى دەكات. شىۋازى ھەلىژاردن و دانانى ۋەزىرەكان و بەرپەبەران لە سى مانگى رابردوودا، كە كەمتر لەپوۋ شىۋاى و پىسپورىيەو بوو و زىاتر لە پەيوەندى سىياسى و بەرىي و تەناتە بىنەمالەي سەرچاۋەي گرتوۋ، گىرمتىكى دىكەيە كە بىن ھىۋايى بۇ دۇزىنەوئەي چارەسەرى كىشە پىكھاتەي و جىگىرەكانى كۆمارى ئىسلامى قوولتر كىرۋەتەو.

بەرزىوونەوئە ئاستى چاۋەپوانى لە دەسەلاتى يەكدەستىكراۋ

لە دوو سالى رابردوودا، سەرچاۋەكانى دەسەلات لە ئىراندا بە تەۋاۋى يەكدەست كراون. سەرەتا لە ھەلىژاردنى پەرلەماندا (۲۰۱۹) ئەنجوومەنى پاراستنى ياسا بە رەتكردەنەوئە شىاستەيى زۆرىيە بەرپىرئە ناسراۋەكانى بەرەي رىفۇرمخاۋ و رەخنەگر، بوارى بۇ سەرگەوتنى بنازۇخوازان بە سەرگىرەتتەي مەمەد باقر قالىباف رەخساند و پاشتر بە دوۋپاكتىرەنەوئە ھەمان سىنارىيە لە ھەلىژاردنى ئەمسالى (۲۰۲۱) سەرۋىكەتتەي كۆماردا، ئىبراھىم رەئىسى لە ھەلىژاردنىكى بىن رىكابدە و ئەندازىيارىكراۋدا، كە تەناتە خۇيشى دانى بەبىن مىلملاننىبوونى دانا، گەپىشتە كورسىيە سەرۋىكەتتەي كۆمار. لەلايەكى دىكەو، سەرۋىكى نوئى دەسەلاتى داد، يەككى دىكە لە بنازۇخوازە ناسراۋەكانى نىك لە دەولەتە. رىكخراۋە سەربازىيەكانى ۋەك سوپاى پاسدارانىش، بەردەوام لەژىر فەرمان و سەرگىرەتتەي ھىزە كۆنەپارىز و بنازۇخوازەكاندا بوون. كۆي ئەمانە لەگەل پاساۋى لايەنگرانى رەئىسى كە راپاندەگەياند، يەكدەستبوونى دەسەلات رىگەي چارەسەرى كىشەكان و پىشكەوتنى ۋلاتە! بوونەتە ئەو ھۆكارانەي تاۋەكو ئاستى چاۋەپوانى لە دەولەتتە ئىبراھىم رەئىسى بەرزى بىتتەو، لەكاتىكدا كە ۋا دەرەكەۋىت بارستايى و قورسايى كىشەكان بە رادەبەكە كە تەناتە ئەگەر قەيرانى ئەتۆمى و گەمارۋىكانىش بىسپىنەو، دەولەت ناتوانىت ھىندە لە بارى كىشە و گىرمتەكان كەم بىكاتەو.

ئەنجام

كۆي كىشە باسكراۋەكانى سەرەو، لە تەنىشت قەيرانە چاۋەپوانەكراۋ و كىتۋپەكانى ۋەك؛ ھىرشى سايپىرى بۇ سەر بەزىنخانەكانى سەرانسەرى ئىران، ۋا دەرەخەن كە لە بوارى سىياسەتتە ناوخۇبىدا، دەولەتتە ئىبراھىم رەئىسى لەگەل كۆمەللىك قەيرانى چاۋەپوانىكراۋ و چاۋەپوانەكراۋ دەستە و پەخەيە. پەيوەستبوونى سەرگەم كىشە ناوخۇبىيەكان بە ئارىشە ناۋچەبىيەكان و سىياسەتتە دەرەو، ئالۋزىي قەيرانەكانى سىياسەتتە ناوخۇبى بۇ ئىران زۆرتىر كىرۋەو و لە ئاكامدا دەبىت چاۋەپوان بىت و بزانىت سەرۆك كۆمارى ھەنوۋەكى ئىران كە

لە پالېستىنى تايبەتتى رېبەرى شۆرشى ئىران بەھرەمەندە، لە ھەمبەر بارگرانىي كېشە كەلەكەبووھەكان چ رېگە چارە و داھىنانىكى ھەيە؟
ئايا لانىكەم دەتوانىت خۇراگرېت و لە قورسايان كەم بكاتەوھ؟ يان ئەويش وەك سەرۆك كۆمارانى پېشووتر، لەوانە مەحموود
ئەحمەدى نەژاد، دەكەويتە بەر رق و غەزەبى دەسەلآت و حكومەت و ھەروھە دەكەويتە بەر رەخنە و گازندەى خەلك؟!